

mig ogsaa, at den sidste ærede Taler har Ret i, at hvis Staten vilde udelukke disse landoekonomiske Selskaber fra Statens Præmier, vilde den let komme til at bevirkede deres Ophevelse, og saaledes virke ganske imod sit Formaal, og det er slet ikke sagt, at der istedetfor vilde kunne komme andre landoekonomiske Selskaber istand, som virkede for det hele Amt; thi det kunde godt være, at den Misnoie, der vilde opstaae, ved saaledes at give Andre Udgang til Præmierne, var stærkere end den Velvillie, som skulde fremkaldes ved Statens Tilskud, hvilket navnlig i Selskabets Begyndelse kunde blive ringe nok, da det af andre Grunde er anseet nødvendigt at indskrænke Statens Bidrag saaledes, at det ikke overstiger den Sum, som Beboerne selv bidrage.

Kravp: Jeg skal tillade mig at oplyse, at et af de virksomste landoekonomiske Selskaber i Jylland har stillet sit Formaal saaledes, at det alene virker for det almindelige Vel og slet ikke for dets egne Medlemmer. Uagtet en meget stor Deel af Medlemmerne vare af Bondestanden, gif de dog meget villige ind paa at frastige sig Præmierne, og finde deres Glæde i at virke for det almindelige Vel. Jeg troer heller ikke, at et Selskab skal søge sin Styrelse eller Fremgang i at lægge egennyttige Grundsatninger til Grundvold for sin Virksomhed; derimod, naar et Selskab alene tilsigter det almindelige Vel og ad denne Vej udbiller en rig Virksomhed, da staaer det slet ikke Fare for at gaae tilbage; det vil stedse vinde Fremgang; thi det er den Glæde, som Medlemmerne føle over at see Frugten af deres Bestræbelser faa vel lykkes, der skal holde Selskabet sammen, og det er en ganske anden og større Betyngelse, end den usle Binding, som det kan være for enkelte Medlemmer, at være nærmere end Andre til at faae en Præmie.

Thalbitzer: Ja, jeg er fuldkommen enig

med den sidste ærede Taler, at det er rigtigt og smukt, og jeg vil ogsaa haabe, at den Tid ikke er fjern, da det vil bliive med alle Selskaber som med det ærede Selskab, han har omtalt; men, da det er vist, at der er mange Foreninger, der ikke kunne stille sig paa samme Standpunkt, synes jeg, at man dog ikke ved Sagens Begyndelse skulde see at tilintetgjøre Foreninger, som, idetmindste foreløbig, ikke kunne bestaae uden paa den Maade, hvorpaa de nu bestaae. Det er desværre en Kjendsgjerning, at den almindelige Læresætning, at Menneskene ikke ere, som de burde være, endnu staaer ved Magt, og derfor troer jeg virkelig ogsaa, at man skal være forsigtig med Hensyn til Landbosforeningerne. Da Erfaringen viser, at saadanne Foreninger let kunne gaae deres Opløsning imøde, hvis man ikke bliver ved, som man har begyndt, maa jeg fremdeles anbefale til Thinget, naar vi i den Retning, som er antydet, stiller et Udringsforslag, at det da maa finde dets Samstemning.

Tang: Man maa virkelig tilgive Almuesmanden, naar han gjerne vil have Betaling for det, han giver, naar han betragter en Præmieuddeling som Noget, hvori han indsætter en Lod for at faae en Gevinst, og dette som oftest bevæger ham dertil. Det er ikke Sneverhertethed, det er derimod et Lighedssønske, som er stærkt hos vore Almuesfolk. De ville ikke have, at den Mand, som har Evne, skal udelukke sig, men de ville have, at han ogsaa skal betale. At dette Princip imidlertid ikke gaaer igjennem ved alle Leiligheder, er jo vist ogsaa sandt; thi vi have seet ved de rigelige Gaver, som, da Fædrelandet var i Nød, frivillig indkom til Fædrelandets Forsvar, at man da havde glemt det, og det maa ogsaa lade os haabe, at det om en Tid ligledes vil bliive glemt i andre Retninger.